

Referanser:

KR 54.1/19 KM sak 7/09 Komitemerknader og vedtak

KR 54.2/19 8 teser om Den nydanske folkekirke

KR 69.1/19 Bakgrunnsnotat om innvandring og innvandrere i Norge

Arkivsak: 19/02269-5

Saksdokumenter:

KR 69.1/19 Bakgrunnsnotat om Innvandring og innvandrere i Norge

Kristne migranter

I. Sammendrag

Kirkemøtet behandlet i 2009 saken «Kristne innvandrere og menighetene i Norge», (KM 07/09). Utviklingen i kirke og samfunn tilsier at det er tid for at Kirkemøtet igjen behandler en sak om kristne innvandrere eller migranter. Flertallet av innvandrere i Norge kommer fra land hvor kristendommen er majoritetsreligion, og det finnes nå godt over 250 ulike migrantkirker i Norge. Den norske kirke vil være åpen og inkluderende i møte med kristne migranter og migrantkirker som ønsker en nærmere tilknytning til vår kirke. Men så langt er innvandrere i Norge i liten grad inkludert i Den norske kirke. Det gjelder særlig de som kommer fra land utenfor Europa. På tross av at mange innvandrere er kristne, er det få innvandrere i Den norske kirkes menigheter og blant ansatte og folkevalgte.

Det er grunnleggende å stille spørsmålet: Hvem er Den norske kirke for? Den norske kirke skal være en kirke for alle de som bor i Norge og som ønsker å tilhøre kirken, uavhengig av kulturell og etnisk tilhørighet. I dag avspeiler ikke medlemmene mangfoldet blant nordmenn. Skal Den norske kirke være en folkekirke også i årene framover, må hele bredden av folket kjenne at kirken er til for dem og har plass for deres tro og engasjement. Det må legges til rette for et større mangfold av språk og kulturuttrykk, om kirken skal framstå som inviterende og inkluderende.

Kirkemøtet inviteres til en drøfting om hvordan dette utfordrer selvforståelsen som folkekirke i Norge og hvordan man kan tilrettelegge for at flere migranter kjenner seg hjemme, blir med i og preger kirken.

«Å være luthersk er å være økumenisk», sies det i Det lutherske verdensforbund. Det er i god luthersk tradisjon å styrke det økumeniske samarbeidet. Misjonsoppdraget er gitt til Guds verdensvide kirke, og her hjemme ivaretar Den norske kirke oppdraget sammen med andre kristne kirker. Kristne migranter, enten de velger å tilhøre egne migrantkirker, blir medlemmer i andre etablerte kirker eller velger å bli med i Den norske kirke, skal få oppleve seg som likeverdige medarbeidere i kirkens forkynnelsen av evangeliet i vårt land. Denne saken handler om at alle som ønsker å være med i Den norske kirke, uavhengig av om de kommer fra en luthersk eller annen tradisjon, om de ikke finner sin egen konfesjon der de bor eller av ulike grunner vil være med i den menigheten som de fleste i lokalsamfunnet tilhører, skal kjenne seg velkommen og verdsatt i Den norske kirke.

«Kristne migranter» er et svært omfattende tema, og det er viktig med begrepsavklaringer og klare definisjoner. Saksdokumentet konsentrerer seg om å bekrefte og utdype Den norske

kirkes selvforståelse som en åpen, inkluderende og mangfoldig folkekirke. Vedtaket har til hensikt å inspirere menighetene til økt samarbeid med migrantmenigheter og til inkludering av kristne migranter i Den norske kirke på alle nivå og på ulike måter.

Kirkemøtesaken vil i mindre grad omhandle kirkelig organisering og regelverk, men i stedet henvise til det pågående arbeidet med dette. Denne saken fokuserer på forholdet det kan gjøres noe med nå. Det må likefullt presiseres at Kirkemøtets behandling av saken trolig vil kunne få følger for arbeidet med kirkelig organisering.

II. Forslag til vedtak

Den norske kirke i en ny tid

Den norske kirke er en del av Guds kirke på jord. Sammen med det verdensvide kristne fellesskapet skal vi forkynne evangeliet om frelsen i Jesus Kristus og tjene vår neste. Vi er mange lemmer, men en kropp i Kristus Jesus. Slik Gud ble menneske og levde midt blant oss, er kirken kalt til å være Kristi kropp i verden i dag. For å gjøre oss bedre i stand til å utføre vårt oppdrag, må Den norske kirke i større grad enn i dag, avspeile mangfoldet blant nordmenn. Vi skal være en kirke hvor alle slags nordmenn kjenner seg hjemme som likeverdige medarbeidere i Guds rike.

For å oppnå dette må Den norske kirke kjennetegnes av:

- 1. Guds kirke på jorden:** *Den norske kirke er del av mangfoldet i den verdensvide kirke. Dette gjenspeiles i kirkens liv, i møte med migranter og i samarbeid med andre kirkesamfunn.*
- 2. Dialogisk ydmykhet:** *Kirken har trygge og tillitsfulle rom for samtale hvor vi lytter til hverandre. «Nye nordmenns» troshistorier og livserfaringer får være med på å prege livet i menigheten.*
- 3. Relasjoner:** *Kirken sørger for trygge rammer om personlige relasjoner og kristne fellesskap hvor det er rom for forskjellige språk, kulturer og personligheter.*
- 4. Involvering:** *Både nye og gamle kirkemedlemmer må forandre seg for at vi kan komme hverandre i møte.*
- 5. Gudstjeneste:** *«Nye nordmenn» gis mulighet til å feire gudstjenester på sitt morsmål og samtidig inviteres til å ta aktiv del i gudstjenester med norsk som hovedspråk.*
- 6. Undervisning:** *«Nye nordmenn» tilbys undervisning i kristen tro og praksis på sitt eget morsmål.*
- 7. Diakoni:** *Kirken bidrar gjennom fellesskap, vennskap og praktisk tilrettelegging til at «nye nordmenn» kan lære norsk og etablere en hverdag i Norge.*
- 8. Forkynnelse:** *Kirken forkynner evangeliet synlig, inviterende og frimodig og med sensitivitet for det kulturelle, språklige og religiøse mangfoldet i samfunnet.*
- 9. Deltakelse og ansvar:** *Kirken rekrutterer «nye nordmenn» som ansatte og frivillige og som deltakere i de demokratiske styringsorganene. Det er et mangfold i kirkens ledelse på alle nivåer.*
- 10. Barn og unge:** *Kirken sørger for at «nye nordmenn» under atten år som ønsker å være aktive i kirkes barne- og ungdomsarbeid, får sin rettmessige plass og kulturelle spillerom.*

III. Saksorientering

1. Bakgrunn

Tidligere KM-sak og oppfølging

Kirkemøtet i 2009 behandlet saken «Kristne innvandrere og menighetene i Norge». Saken ble fulgt opp i 2010 og 2011, men stoppet da opp i påvente av arbeidet med ny kirkeordning. Saken ble tatt opp igjen i 2016 og 2017, bl.a. med etablering av en ressursgruppe som har bidratt med innspill til en ny kirkemøtesak.

Det er en stor økning i antall migrantmenigheter i Norge de senere år. Det rapporteres om at det i de siste tiårene er etablert mer enn 250 migrantmenigheter med gudstjenestefeiringer på 40 ulike språk, de fleste av disse i de store byene. Denne utviklingen gjør det påkrevd at Den norske kirke forholder seg til den nye virkeligheten på nye måter og ser mulighetene som ligger der for vekst, fornyelse og å være relevant for nye generasjoner.

Mange menigheter har de senere årene hatt et sterkt engasjement for asylsøkeres rettsikkerhet og integrering av flyktninger i menigheter og lokalsamfunn. Dette skjer uavhengig av migrantens religion, og innfallsvinkelen har oftest vært diakonal eller dialogisk. På ulike nivå i kirken har man arbeidet med religionsdialog med støtte fra dialogsentrene i bispedømmene og Mellomkirkelig råd. Bispemøtet har gitt ut veiledning om kirkelige handlinger i en flerkulturell kontekst. Det har også vært arbeidet med kristne asylsøkere og konvertitter. På disse områdene samarbeider Den norske kirke med Norges kristne råd, Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn og en rekke andre organisasjoner, og det er utviklet gode ressurser til bruk i lokale menigheter.

Det har vært mindre oppmerksomhet rettet mot kristne innvandrere med oppholdstillatelse eller norsk statsborgerskap. Mange av disse er lutheranere fra naboland som enten deltar i sin egen kirkes arbeid i Norge eller finner seg lett til rette i Den norske kirke. En stor gruppe er katolikker fra Øst-Europa som ivaretas av Den katolske kirke. Mange innvandrere har også funnet seg til rette i pinsemenigheter og baptistkirken. Et betydelig antall er ortodokse fra Øst-Europa og Midtøsten som enten er blitt med i eksisterende ortodokse menigheter eller opprettet sine egne. Mange av migrantmenighetene er med i Flerkulturelt kirkelig nettverk, som er knyttet til Norges kristne råd. «Kristen-Norge» er blitt svært mangfoldig.

Både enkeltpersoner og migrantmenigheter uttrykker ønske om en nærmere tilknytning til Den norske kirke. Mens nye innvandrere ofte foretrekker et kristent fellesskap hvor teologisk tradisjon, språk og kultur minner om hjemlandet, uttrykker deres barn behov for tilknytning eller inkludering i en «vanlig norsk menighet». Dette behovet oppstår ofte i forbindelse med konfirmasjon og barne- og ungdomsarbeid. Det er stor forskjell på større byer hvor mange innvandrere finner sitt eget kirkesamfunn representert, og kommuner hvor Den norske kirke er eneste aktuelle kristne alternativ. Derfor påligger det Den norske kirke et særlig ansvar å tilby kristne innvandrerne et kristent fellesskap på alle steder i landet.

Et par andre kirkemøtesaker har relevans for saken om kristne innvandrere. «Misjon til forandring - Utfordringene fra Edinburgh 2010» (KM 07/12) handlet om hvordan Den norske kirke utfører sitt oppdrag sammen med andre kirker i Norge og det globale økumeniske fellesskapet. «Religionsmøte og dialog» (KM 15/16) handlet om det flerkulturelle Norge og hvordan møtet med mennesker av annen tro gjennom dialog og samhandling. Saken forklarte også forskjellen på dialog og misjon. Dette er relevant i det flerkulturelle kirkefellesskapet i Norge.

2. Avgrensninger og begrepsavklaringer

Kirkemøtesaken omtaler både kristne enkeltpersoner og migrantmenigheter. Et viktig skille for saken går mellom hvordan enkeltpersoner møtes og hvordan det legges til rette for godt samarbeid mellom menigheter i Den norske kirke og migrantmenigheter. Dette er forsøkt framstilt i figuren nedenfor. Figuren illustrerer også at denne saken inngår i mange arbeidsfelt som er pågående innenfor den norske kirke, og som dermed angår flere arbeidsgreiner i Kirkerådets sekretariat. Det er derfor viktig med tverrfaglig samarbeid, men også avgjørende å begrense saken. Kirkemøtet i 2009 drøftet mye ordninger og regelverk, noe som medførte at oppfølgingen gikk i stå i påvente av ny kirkeordning. Et viktig premis for denne saken er hva som kan gjøres innenfor gjeldende ordninger og regelverk. Kirkemøtet bør drøfte muligheter framfor hindringer.

Den norske kirkes arbeid med migranter og migrantmenigheter

Denne Kirkemøtesaken omhandler begge de to områdene A og B over, men på et overordnet nivå. Det må jobbes mer med disse i fortsettelsen, med innhenting av statistikk, bakgrunnsmateriale, forskning og utredning. Dette henger sammen med arbeidet med Den norske kirkes strategidokument, med kirken i et flerreligiøst og flerkulturelt samfunn og med ny plan for diakoni.

Videre vil saken påvirke og inngå i andre prosesser og pågående arbeid som er skissert i boks 1-4 i nivået under. Av store saker for Den norske kirke her er dåpsatsingen, frivillighet, rekruttering og videre arbeid med kirkelig organisering. Et regelverk som åpner mulighetsrommet for større grad av mangfold i Den norske kirke i tråd med denne kirkemøtesaken er avgjørende. Det vil da ha betydning for regelverk knyttet til ulike menighetsdannelser innenfor kirken og samarbeid med menigheter utenfor kirken. Det vil også ha betydning for regelverk knyttet til medlemskap, biskopenes tilsyn, kompetansekrav til stillinger og åpenhet for ulike uttrykksformer i gudstjenestefeiringen. Regler og råd knyttet til utleie av kirkebygg vil også følges opp. Denne saken vil ikke gå i detaljer, men legger viktige

premisser for arbeidet videre på disse feltene. Noe av dette kan konkretiseres med ressurser for menighetene som skissert i figuren.

3. Den norske kirkes selvforståelse

Ti utfordringer til Den norske kirke

- for å være et evangelisk inspirert fellesskap i en ny tid

Hva slags fellesskap vil vi at Den norske kirke skal være i tiden fremover? Den norske kirke er en folkekirke. Men hva betyr det når den norske befolkning er i endring, og nye nordmenn ikke er del av denne kirken? Den norske kirke er i ferd med å bli en kirke for dem som har norsk opprinnelse, i stedet for å være hele folkets kirke.

Tiden er inne for å stoppe opp og gi oss selv noen utfordringer om hva kirkens kall er i verden, og hva det betyr for Den norske kirke. Hensikten er å legge til rette for refleksjon og samtale om hva det vil si å være medlem, bidragsyter og deltager i Den norske kirke i tiden fremover. Utfordringene må ikke forstås som strenge og formanende forpliktelser eller formaninger, men som muligheter som peker frem mot en åpen holdning som skal ligge til grunn for møter mellom mennesker. Klarer vi å takle utfordringene vil vi bli en mer framtidsrettet, vital og relevant kirke for hele befolkningen, noe som vil utruste oss bedre til å ivareta det oppdrag Gud har gitt sin kirke.

Intervju med en innvandrere som er ansatt i Dnk

Spørsmål:

Hvor kommer jeg fra?

Hva jobber jeg med?

Hvordan oppleves det å jobbe i Dnk?

Hva kan Dnk gjøre for å legge bedre til rette for flere innvandrere ansatt i kirken?

Utfordringene treffer i særlig grad de «gamle» nordmenn i Den norske kirke. Men siktemålet for de konkrete holdningene og handlingsalternativene er alltid minst todelt: «gammelnorskes» møte med migranter og migrantfellesskap og deres møte med de «gammelnorske». I tillegg uttrykker også utfordringene noe om møtene med mennesker og miljøer *utenfor* de kristne fellesskapene. Tre tema kan brukes som orienteringspunkter for kirkenes arbeid med å møte behov hos mennesker som kommer som nye til landet og lokalsamfunnet: Fellesskap, inkludering og tilhørighet (FIT).¹

En kort utlegning av utfordringene og noen punkter til oppfølging

- 1. Guds kirke på jorden:** *Den norske kirke er del av mangfoldet i den verdensvide kirke. Dette gjenspeiles i kirkens liv, i møte med migranter og i samarbeid med andre kirkesamfunn.*

¹ Jackson, Darrell og Passarelli, Alessia; «Mapping Migration, Mapping Churches' Responses in Europe. Belonging, Community and Integration: the Witness and Service of Churches in Europe», 2016. Kirkenes verdensråd og Churches' Commission for Migrants in Europe (CCME). Side 11-12.

Som del av den verdensvide kirken skal Den norske kirke motivere mennesker til å bryte personlige og relasjonelle barrierer og skape fellesskap preget av kjærlighet. Ydmykhet og nysgjerrighet i møte med andre tradisjoner går hånd i hånd med et frimodig ønske om å dele av vår kirkes særpreget på godt og vondt.

Den norske kirke har et særlig ansvar for, som majoritetskirke med en privilegert posisjon i samfunnet, å legge til rette for og åpne sine dører for migranter i det norske samfunn.

Slik kan Den norske kirke uttrykke at den er en del av den verdensvide kirke:

- Lytt til migrantenes egne ønsker og gå i en nysgjerrig dialog om ulike uttrykk for kristen tro.
- Søk aktivt samarbeid med andre kirkesamfunn i lokalmiljøet.
- Samtale åpent om hvilke løsninger for medlemskap i kirkesamfunn som er best for den enkelte migrant og migrantmenighet.

Eksempel på godt lokalt samarbeid med andre menigheter og det offentlige (Odd Bjarne Ellefsen, internasjonal prest i Kristiansand).

Hvilken rolle spiller Den norske kirke i dette samarbeidet, og hvem samarbeider dere med?

Hvor viktig er dette for den enkelte innvandrer?

Hva har det betydning for samarbeidet mellom kirke og innvandrere?

2. Dialogisk ydmykhet: Kirken har trygge og tillitsfulle rom for samtale hvor vi lytter til hverandre. «Nye nordmenns» troshistorier og livserfaringer får være med på å prege livet i menigheten.

Gud kaller oss til å innta en lyttende holdning til menneskene rundt oss, til de svakeste blant oss, til de som trenger omsorg og til de som kommer som fremmede til landet. En grunnleggende åpenhet for andres livsfortellinger – kall det gjerne dialogisk holdning – gjør oss i stand til å korrigere egne fordommer om «den andre». Gud kaller oss gjennom det vi hører fra de nye nordmenn til et grenseoverskridende holdningssett. Selv når vi ikke forstår verden og endringene rundt oss kalles vi til å utfordre oss selv til å krysse grenser («Prøv alt, hold fast på det gode», 1. Tess 5, 21). Gud kaller oss også til å dele av vårt eget, fra våre egne liv og våre egne historier. Denne forpliktelsen er en plattform vi kan bygge våre handlinger - vår *diapraksis* - på.

Slik kan vi arbeide for dialogiske ydmykhet i kirken:

- Skap rom i det lokale kirkefellesskap for å lytte til fortellingene fra migranter. Still spørsmål og vær nysgjerrig.
- Del din egen historie og del erfaringer med å leve i det norske samfunn.
- Skap trygge rom for å snakke om det som gleder oss og det som skremmer oss.

3. Relasjoner: Kirken skal sørge for trygge rammer om personlige relasjoner og kristne fellesskap hvor det er rom for forskjellige språk, kulturer og personligheter.

Den kristne tro er *relasjonell* og vitner om en Gud som ønsker å være i relasjon til oss gjennom Jesus Kristus og gjennom Den hellige ånds virke i verden. Dette skal også gjenspeile seg i relasjonen til vår neste.

Kirken utgjør et fellesskap som er til stede i alle lokalsamfunn i hele landet. Hvordan sørger folkekirken for å ivareta ansvaret som ligger i en slik posisjon på en god måte? Hvordan skaper vi et godt, trygt og åpent miljø hvor «gammelnorske» og «nynorske» med forskjellige språk, kulturer og teologiske tradisjoner og uttrykk har lyst til å komme og være del av fellesskapet? Hvordan bidrar vi til å skape steder og fellesskap som er inviterende og utfordrende på samme tid, fellesskap som legger til rette for at nye vennskap kan etableres?

Slik kan vi arbeide med *relasjoner* i kirken

- Oppsøk og inviter nye norske til fellesskap både innenfor og utenfor kirken.
- Utfordre egen sjenanse som en kristen formhetsøvelse.
- Skap en atmosfære av ivaretagelse og imøtekommenhet. Noen ganger er ikke verken form eller innhold så viktig, men bare det å bli møtt og sett.
- Dette er en oppgave for hele menigheten – ikke bare de ansatte.

4. Involvering: *Både nye og gamle kirkemedlemmer må forandre seg for at vi kan komme hverandre i møte.*

Samfunnet og relasjoner mellom mennesker er i stadig endring. La oss møte endring med forventning og tenke at endring kan være av det gode. Gud virker i verden gjennom oss – og kirkens oppdrag er å forandre verden til det bedre.

Kirken favner mange mennesker med ulik bakgrunn og mange ulike meninger og holdninger. Men relativt få migranter er del av kirken. Kanskje dette er naturlig ut i fra språklige, kulturelle og konfesjonelle grenser? Eller er det et uttrykk for at kirken ikke evner å leve opp til begrepet «folkekirke» i vid forstand?

Inkludering er ikke ensidig – ofte gjenspeilet i bruken av ordet *integrasjon* - men et ønske om å møte hverandre og gjennom møtet å bli forandret. Likevel skal vi være klar over at møtene ikke skjer i et likeverdig forhold. Det er gamle medlemmers ansvar å ta initiativ, inkludere, gi slipp på privilegier og makt og overlate ansvar til nye medlemmer i kirken.

Slik kan vi arbeide med *relasjoner*:

- Skap rom for annerledeshet.
- Samarbeid i lokalsamfunnet: økumenisk, tros- og livssynssamarbeid og med idrettslag og andre frivillige organisasjoner og institusjoner.
- Godt nabofellesskap er viktig og krever mye arbeid fra ansatte og frivillige i menigheten – og av samarbeidspartnere.
- Gi rom for nye estetiske og uttrykksmessige «avvik» i kirkerommet: smak og behag varierer fra kultur til kultur, fra person til person.

5. Gudstjeneste: *Nye nordmenn gis mulighet til å feire gudstjenester på sitt morsmål og samtidig inviteres til å ta aktiv del i gudstjenester med norsk som hovedspråk.*

Alle har behov for å uttrykke seg på sitt eller sine egne språk. Gradvis har vi i Norge skapt bedre grunnlag for dette i mange, ulike nasjonale språk,² men vi er ennå langt fra ferdig med dette arbeidet. Kirken har forstått betydningen av slikt arbeid og har nå erfaring med å tenke strategisk og praktisk om dette.

Nye nordmenn har også behov for å uttrykke seg og sin tro på sitt eget språk. Men dette utelukker ikke at vi samtidig har behov for å møtes til gudstjeneste på tvers av språk, kultur og trosuttrykk i samlende gudstjenester i folkekirken. Kirken skal uttrykke et bredere fellesskap. Det er en god påminnelse om det kristne fellesskap i en mangfoldig verden. Kirken er ikke definert av enhetlige uttrykk, men av enheten i Jesus Kristus på tvers av alle forskjeller.

---

² I tillegg til de to norske skriftspråkene (bokmål og nynorsk) har vi følgende språk som er beskyttet av minoritetsspråkpakten i Norge: nordsamisk, lulesamisk, sørsamisk, skoltesamisk, pitesamisk, umesamisk, tegnspråk, kvensk, romanés og romani.

Slik kan vi arbeide med gudstjenester:

- Ta folk godt imot og inviter til kirkekaffe.
- Bruk ulike språk i gudstjenestens ledd.
- Inviter inn alle som likeverdige bidragsyttere i planlegging og gjennomføring av gudstjenesten.
- Legg til rette for bruk av kirken og menighetslokaler til migrantmenigheter og samlinger.
- Sørg for at Bibelen, liturgien og annen informasjon er tilgjengelig til gudstjenesten på forskjellige språk.

Fra Fossum kirke i Oslo ved Ole Kristian Sand, migrantprest i Groruddalen prosti.

Rundt Fossum kirke er det rundt 70% innvandrere. Til en vanlig gudstjeneste er det rundt 50% innvandrere og deres barn. Vi har hatt mange henvendelser om lån av lokaler til gudstjenester og bønnemøter. Vi har nå tre migrantgrupperinger som bruker Fossum kirke: 1) en bønnegruppe som samles annenhver uke for bønn natten gjennom. 2) International Church of Glory (ICG) med internasjonale gudstjenester hver søndag 13:30. 3) Åpen himmel, med bakgrunn fra Kongo med gudstjenester fra 16:30. Begge menighetene har bønnemøter på fredag ettermiddag / kveld. Åpen himmel har søndagsskole på fredager, og barna deltar i den flerkulturelle Sammen gudstjenesten kl 11:00. Sammen gudstjenesten har forbedere fra ulike land og bruker både norsk og engelsk. I starten hadde vi flerkulturell gudstjeneste en gang i måneden, nå er den annen hver søndag.

Den største utfordringen går på kommunikasjon. For innvandrere som har et annet morsmål, må vi bruke et enkelt norsk og også andre språk. Dessuten har de en muntlig tradisjon som gjør at personlige møter og telefon fungerer bedre enn brev, epost sms osv. Deres barn har norsk som morsmål og i kommunikasjonen må vi være overtydelige på at vi ser på dem som norske med en annen bakgrunn.

Ni av ti barn i Fossum har bakgrunn fra et annet land enn Norge. Samarbeidet med Åpen himmel har gjort det mulig med søndagsskole på fredager som kan videreutvikles til en flerkulturell kristen tweens klubb og ungdomsklubb. Slik får vi ny-rekruttering i den kristne befolkningen i Fossum. Kirken kan være den fremste instansen i integreringsarbeidet. I vår bydel med stor grad av barnefattigdom, gir samarbeid med migrantmenigheten oss et innblikk i hvordan nye nordmenn har det. Det har ført til at vi har startet livssynsnytral leksehjelp og ungdomsklubb, for å motvirke utenforskap og skape muligheter og felleskap i vår bydel. Disse er svært godt besøkt.

Vi har personell og lokaliteter, migrantmenighetene har tilgang inn i den flerkulturelle befolkningen, sammen kan vi gjøre en forskjell og gjensidig berike hverandre.

6. Undervisning:

«Nye nordmenn» tilbys undervisning i kristen tro og praksis på sitt eget morsmål. Mange nye nordmenn, både de som har konvertert til kristen tro og de som har en kristen bakgrunn, ønsker å fordype seg i kristen tro. I dette er det viktig både å få uttrykke seg på sitt eget morsmål og å finne nye former i det norske språket. Det er derfor viktig å legge til rette for at begge muligheter er til stede i materiell og i tilbud som gis i menighetene og i regionen.

På samme måte som lokale menigheter kan hente inspirasjon og fornyelse gjennom møtet med andre uttrykk for kristen tro, trenger nye nordmenn å forstå det samfunn og de uttrykk for kristen tro som finnes her. Undervisning må alltid tenkes i sammenheng med andre forpliktelser, som for eksempel inn mot gudstjenestelivet, rekruttering av ledere, diakoni, forkynnelse og barne- og ungdomsarbeidet.

Slik kan vi arbeide med undervisning:

- Se etter muligheter for å legge til rette for undervisning på migrantenes morsmål.
- Tilby introduksjonskurs i «norsk kristendom og kirketradisjon» som tar høyde for flere språk og kulturelle bakgrunner.
- Arbeid aktivt for undervisningsmateriell på flere språk sammen med aktuelle organisasjoner og institusjoner.

7. Diakoni: Kirken bidrar gjennom felleskap, vennskap og praktisk tilrettelegging til at «nye nordmenn» kan lære norsk og etablere en hverdag i Norge.

Det kan være krevende å flytte til et nytt land og etablere seg i det norske samfunnet. Norsk språk er ikke alltid lett å lære, særlig dersom du ikke har noen å snakke norsk med utenfor

språkskolen. Svært mange praktiske ting skal også på plass, som for eksempel skole og barnehage, bolig og fritidsaktiviteter. I denne situasjonen er det viktig å få tilgang til sosiale arenaer. Uformell kontakt kan lede til samtaler om det å leve som ny i det norske samfunnet, om livet eller troen, om lokal historie, oppskrifter eller sportsresultater. Kirken har lang erfaring med å legge til rette for slike samtaler. Slik kan kirken skape møteplasser som inkluderer og ansvarliggjør både nye og gamle nordmenn.

Slik kan vi arbeide med diakoni:

- Legg til rette for språkkafeer og møteplasser i menigheten. Bruk ressurser i lokalsamfunnet, både gamle og nye nordmenn, som kafeerverter og guider.
- Løft frem historier og livsvilkår for nye nordmenn i menigheten og lokalsamfunnet og mediene.
- Skap møteplasser der nye nordmenn kan møte lokalt næringsliv, offentlige instanser og frivillige organisasjoner og lag.

8. Forkynnelse: *Kirken forkynner Evangeliet synlig, inviterende og frimodig og med sensitivitet for det kulturelle, språklige og religiøse mangfoldet i samfunnet.*

Kirken er kalt til å forkynne evangeliet om Jesus Kristus som verdens frelser. Det gjøres gjennom forkynnelse, gjennom å invitere inn til et større fellesskap og ved å ta på alvor at Den norske kirke har særlige ressurser til å skape åpne, grenseoverskridende fellesskap. Det kan ikke lenger tas for gitt at mennesker kommer til kirken. Men kirken kan vitne om tro ved å tjene folket på tvers av kulturer og religioner.

Slik kan vi arbeide med forkynnelse:

- Bidra som en synlig aktør i lokalsamfunnet og inviter inn til fellesskapet i kirken.
- Bygg videre på avtaler gjennom Samarbeid om menighet og misjon.
- La forkynnelsen speile mangfoldet i språklig og kulturell bakgrunn.

9. Deltakelse og ansvar: *Kirken rekrutterer «nye nordmenn» som ansatte og frivillige og som deltakere i de demokratiske styringsorganene. Det er et mangfold i kirkens ledelse på alle nivåer.*

Mange nye nordmenn har ledererfaring fra sitt tidligere hjemland. Mange er ledere i egne migrantkirker eller –fellesskap. Noen har ikke vært ledere, men har lederegenskaper som kan bli en ressurs for både kirken og migrantmiljøene de tilhører. Den norske kirke ønsker at alle skal bidra med sine evner og egenskaper i kirken og samfunnet. Kirken trenger ledere som både er villige til å ta ansvar og som får rom til å ta dette ansvaret.

Slik kan vi arbeide med å rekruttere nye nordmenn til økt deltakelse og ansvar:

- Inviter inn nye nordmenn i ledelsen i menigheten. Inviter inn til større økumeniske lederfellesskap i lokalsamfunnet og bygg relasjoner og samarbeid på tvers.
- Let etter muligheter for lederutdanning for nye nordmenn. Se om det er mulig å lage «sponsorordninger» for slik utdanning både for nye og gamle nordmenn.
- Dann samtalegrupper for ledere i kirkene og i lokalsamfunnet. Bruk tid på å dele erfaringer om ledelse i det norske samfunn og hent erfaringer fra andre kulturelle og språklige bakgrunner.

10. Barn og unge: *Kirken sørger for at «nye nordmenn» under atten år som ønsker å være aktive i kirkes barne- og ungdomsarbeid, får sin rettmessige plass og kulturelle spillerom.*

Det norske samfunnet er blant annet preget av høy tillit, et enormt frivillig engasjement og et stort engasjement for barn og unge. Den norske kirke har bidratt til dette. Kirken skal fortsette å bidra til å myndiggjøre barn og unge til å være aktører i samfunnet. Det kan gjøres ved å invitere inn til trygge fellesskap for barn og unge med flerkulturell eller flerspråklig bakgrunn.

Mange lokalsamfunn har aktiv deltagelse fra barn med ulik religiøs tilhørighet. Foreldre skal være trygge på at kirken er et tydelig kristent fellesskap som også gir rom for mangfold. På denne måten kan kirken fortsette å være en bidragsyter til å skape et tillitsfullt og trygt samfunn som barn kan vokse opp i.

Slik kan vi arbeide for barn og unge blant nye nordmenn:

- Gi informasjon om kirkens tilbud for barn og unge til foreldre på deres egne språk eller gjennom troverdige kanaler.
- Reflekter sammen om det å leve med kristen identitet i det norske samfunnet.
- Ta kulturelle eller religiøse hensyn og ha en åpen dialog om slike hensyn med ledere i barne- og ungdomsarbeidet.

Intervju med Jadwiga Ihlen fra Polen, frivillig medarbeider i Fjell menighet, Drammen.

Hvordan kom du med i menighetens arbeid, hva jobber du med, og hvordan trives du der?

Jeg ble involvert i frivillig arbeid gjennom en av kirkens ansatte som inviterte meg inn.

I kirken arbeider jeg mest med matlaging i forbindelse med forskjellige prosjekter, men også andre oppgaver. Jeg trives meget godt med kirkens ansatte og andre frivillige. Det er et meget godt sted å være for både barn, ungdom og voksne.

Hva kan Den norske kirke gjøre for å legge bedre til rette for at flere innvandrere kan bidra med frivillig innsats i kirken?

Det er viktig å være åpen, inkluderende og ikke sette misjonering i første rekke, men invitere til sosiale og kulturelle begivenheter og prosjekter. Samarbeid med andre organisasjoner er viktig.

4. Økumenisk samarbeid

Den norske kirke er medlem av Det lutherske verdensforbund. Innenfor dette fellesskapet oppfordres det til nær samhandling mellom kirkene. Mange av medlemskirkene har åpnet for skifte av medlemskap eller overlappende medlemskap, bytte av personell og andre former for utveksling. Innenfor den lutherske kirkefamilien er det få teologiske hindringer for samarbeid, men det kan være utfordringer knyttet til blant annet statsborgerskap, statlig regelverk, finansieringsordninger, og kvalifikasjonskrav.

Norsk misjon har i en årrekke samarbeidet med flere av medlemskirkene i Det lutherske verdensforbund. Når medlemmer fra disse kirkene kommer til Norge burde forholdene for samarbeid ligge godt til rette. Det gjelder for eksempel Den etiopiske kirke, Mekane Yesus, Den gassisk Lutherske kirke og medlemmer av lutherske kirker i Brasil, Tanzania, Kamerun og Sør Afrika. Forhold som er nevnt overfor, kan likevel vanskeliggjøre medlemskap og deltakelse i Den norske kirke. Noe av dette kan Den norske kirke selv, særlig etter 2017, gjøre mer fleksibelt og enklere.

Det finnes om lag 80 millioner lutheranere i verden. Disse utgjør en ørliten del av kristenheten på om lag 2 milliarder. De fleste kristne innvandrere er ikke lutheranere. Mange vil naturlig nok søke til sitt eget kirkesamfunn, det være seg den katolske kirke, pinsemenigheter, baptistkirken eller en anglikansk eller reformert kirke. Den norske kirke er vant til å se selv som majoritetskirke, og det vil den fortsatt være i Norge i uoverskuelig framtid. Noen av de kristne innvandrere ser det som naturlig å være med i den kirken som «folk flest» er med i. Med en åpen luthersk-økumenisk grunnholdning bør disse ønskes velkommen i Den norske kirke. Noen vil melde seg inn. Andre vil beholde sitt opprinnelige kirkemedlemskap, men likevel delta aktivt i fellesskapet i sin lokalmenighet.

Den norske kirke har inngått flere økumeniske samarbeidsavtaler som gjør det enklere med et ordnet og nært samarbeid mellom Den norske kirke og ikke-lutherske kirker. Dette gjelder Porvoo-avtalen (avtale mellom anglikanere og lutheranere), Leuenberg-konkordien (avtale mellom protestantiske og reformerte kirker) og Nådens fellesskap (avtale mellom Den norske kirke og Metodistkirken i Norge). Disse avtalene åpner for ulike former for fellesskap og

samarbeid. De må gjøres bedre kjent for menighetene og de organer som har ansvar for arbeidsforhold og demokratiet i Den norske kirke.

Både medlemskapet i Norges Kristne Råd, Det Lutherske verdensforbund og andre økumeniske organisasjoner, samt de økumeniske avtalene, åpner flere muligheter for samarbeid og involvering av kristne migranter i Den norske kirke enn man i dag har utnyttet.

Mange byer har lokaløkumeniske råd. Også andre steder er det etablert godt samarbeid mellom kirkesamfunnene. Det er nødvendig å inkludere migrantkirkene i det økumeniske fellesskapet. Flerkulturelt kirkelig nettverk i Norges kristne råd er en viktig samarbeidspartner for Den norske kirke. Den norske kirke skal ikke konkurrere med andre kirkesamfunn om å vinne mennesker over til sin sammenheng, arbeide sammen med andre kirker for at kristne innvandrere finner sin plass i et økumenisk fellesskap lokalt. Det vil være til berikelse også for medlemmer i Den norske kirke å tilhøre et bredere trosfellesskap. Også soknet er del av den verdensvide kirken og deler oppdrag med den.

IV. Økonomiske/administrative konsekvenser

Dette er et fokusområde for 2020, og vil kunne bli det i flere år framover. Saken må ses i sammenheng med KM-sakene om ny diakoniplan og om frivillighet, og om oppfølging av diakonal satsing med mange nye diakonistillinger lokalt. Dessuten er saken av strategisk betydning for kirkens framtid (Kirke 2030). Det er derfor naturlig at dette gjenspeiles i satsinger i form av ressurser og økonomi. Vedtakspunktene må følges opp i form av en handlingsplan og ressurser for å gjennomføre den. Dette vil konkretiseres gjennom årsplan og budsjett fra 2021 og påfølgende år.